

Nové veřejné osvětlení sídliště v Dobrušce

Ing. Radek Panchartek, ENIKA.CZ s. r. o.

Kromě mnoha projektů věnovaných osvětlování významných budov se společnost ENIKA.CZ s. r. o. zapojila jako dodavatel osvětlení do revitalizace sídliště. Díky dobré spolupráci všech participujících složek vzniklo dílo, které oproti původnímu stavu představuje kvalitativní skok kupředu.

Úvod

Město Dobruška je druhé největší v okrese Rychnov nad Kněžnou. Proslavilo se osobou národního buditele Františka Vladislava Heka, zpopularizovanou v Jiráskově románu F. L. Věk. Nás však tentokrát nezajímá historie, ale to, jak se dokáže postarat o své současné obyvatele.

Každé město má místa, na která je hrdé, kde se lidé rádi scházejí a považují je za vhodné k odpočinku. A má také místa, kde o kráse nebo kultuře nemůže být ani řeč. Neštěstí je, když to jsou zóny, kde bydlí stovky lidí.

Staré sídliště...

Sídliště v Dobrušce obecně známé pod názvem Hečmanda (oficiální adresa je Orlická) je typické panelákové sídliště z osmdesátých let minulého století, jakých jsou v naší zemi stovky. Šest na sebe navazujících bloků panelových domů vytváří upro-

scházeli výrostci a vagabundi, kteří posílení alkoholem obtěžovali okolí hlukem a kouřem z cigaret. Uvnitř se hromadil nepořádek. Nakonec byl altán demontován

„výmyslem úředníků“, kteří v místě nežijí a problematiku znají jen zprostředkovaně. Na několika veřejných prezentacích měli obyvatelé možnost se ke změnám vyjádřit a sami formovat veřejný prostor, který budou v budoucnu využívat. Konzultace byly oboustranně prospěšné, protože i architektům pomohly pochopit některé zvláštnosti života právě na tomto sídliš-

Obr. 2. Celkový pohled na park v zimě; pod sněhem jsou vidět svítidla LYN 4 umístěná v řečišti; díky nízké povrchové teplotě sněh zcela neroztaje a funguje jako zajímavý druh přírodního difuzoru

Obr. 1. Původní stav vnitrobloku působil značně neutěšeným dojmem

střed uzavřený vnitroblok, který měl kdysi sloužit k odpočinku. Proto byl krátce po dokončení sídliště uprostřed vnitrobloku vybudován rozměrný dřevěný altán, postavený na cihlové podezdívce. Stavba se ale minula účelem. Po nocích se zde

a odvezen. Na místě zůstala jen původní podezdívka, kterou postupně ohlodával zub času. Mezitím na sídlišti odrostla další generace. Původní vybavení vnitrobloku zchátralo nebo bylo zničeno. Osamocené „vypelichané“ dřeviny jen podtrhovaly neutěšený vzhled celého prostoru. Možnosti odpočinku nebo využití volného času (hlavně dětí) byly v podstatě nulové.

... v novém hávu...

V roce 2008 se město rozhodlo celý prostor revitalizovat a zlepšit tak obyvatelům sídliště životní prostředí. Cílem projektantů bylo vytvořit funkční, moderní park, který bude nabízet dostatek příležitostí k odpočinku a smysluplného trávení volného času. Největším problémem všech podobných projektů bývá cit k potřebám uživatelů. Chvályhodné je, že tento projekt nebyl, tak jak je u nás běžné,

ti a zahrnout je do projektu. Oba autoři, Ing. arch. Miroslav Gebas a Ing. arch. Pavel Doležal, mají s podobnými akcemi dostatečné zkušenosti a mohou se pochlubit množstvím úspěšných referencí.

... s původními prvky

S důrazem na volbu materiálů vycházejících z okolního prostředí projektanti citlivě využili současnou dispozici, kterou doplnili a oživil. Centrem setkávání vnitrobloku je prvek vyschlého řečiště, doplněný typickými kameny z Labe, tzv. labáky. Ač bez vody, s dřevěnými lávkami věrně imituje mělká koryta horních toků východočeských řek. Nechybí herní prvky a lavičky. Pestrobarevná dřevěná autička se okamžitě po otevření hřiště dostala do obležení dětí vynahrazujících si dlouholetý půst.

Prostor okolo řečiště je zčásti chráněn původním valem, který byl nově do-

Obr. 3. Centrální prostor uprostřed valu, který funguje jako místo setkávání a odpočinku; grafitové sloupky jsou svítidla Compatta

sypan. Tím vzrostla bezpečnost a kdysi nefunkční val nyní poskytuje závětrí. Při jeho úpatí je prostor na hry typu petanque apod. Pečlivě vybrané stromy, keře a květiny do vnitrobloku vracejí život. V parku byla vytvořena i naučná stezka.

S intenzitou osvětlení citlivě

Nedílnou součástí projektu bylo řešení osvětlení. Příkladná spolupráce všech zúčastněných šla tak daleko, že ještě před zahájením zemních prací byla uskutečněna improvizovaná noční zkouška osvětlení, na které byly s obyvateli sídliště doladěny poslední detaily. S využitím původních stožárů veřejného osvětlení se ověřovalo, zda jsou dostatečně osvětleny všechny obslužné komunikace a zda světlo zbytečně neruší majitele bytů v nejnižších podlažích. Původním požadavkem města bylo celý prostor „přesvítit“ tak, aby přestal být lákavý pro různé pobudy. Proto se v prvním návrhu počítalo s 26 svítidly veřejného osvětlení. Chvályhodný úmysl z hlediska bezpečnosti. Jenže okna ložnic většiny bytů jsou orientována směrem do vnitrobloku a intenzivní osvětlení by zhoršilo bytovou pohodu. Novým cílem tedy bylo vytvořit příjemnou atmosféru v létě lákající k posezení a zároveň zohledňující požadavky na celkovou bezpečnost prostoru. Proto byl na základě připomínek obyvatel původní záměr přehodnocen a počet svítidel veřejného osvětlení omezen na deset. Na pětimetrových stožárech podél hlavních asfaltových komunikací, zajišťujících obslužnost bytových bloků, jsou umístěna svítidla **Torcia**. Torcia je moderně tvarované svítidlo umožňující jako světelné zdroje použít sodíkové nebo halogenidové výbojky s příkonem 70 až 150 W. Vyrábí se v barevném provedení stříbrném nebo grafit.

V uvedeném projektu byla použita svítidla Torcia v barvě grafit, osazená sodíkovými výbojkami s příkonem 70 W. Nažloutlé světlo s teplotou chromatičnosti

2 000 K je příjemnější než bílé a subjektivně působí „měkčím“ dojmem. Optický systém svítidla Torcia je velmi pečlivě navržen, je označován Light Pollution Preventing, tedy předcházející vzniku rušivého světla. Základem řešení je speciálně tvarovaný reflektor s kvalitní odrazovou vrstvou hliníku, nanášeného ve vakuové komoře. Druhým důležitým prvkem je

Torcia dodávány dva typy výložníků, jejichž pomocí lze na sloup nainstalovat až tři hlavice.)

Samotné řečiště je osazeno zemními svítidly LYN 4 TopLED I/9 italské firmy SBP, které na český a slovenský trh dodává firma ENIKA.CZ s. r. o. jako její výhradní importér a distributor. Jde o malá zemní svítidla využívající za světelný zdroj diody LED. Jejich velkou předností kromě malé spotřeby je také velká odolnost a vysoký stupeň krytí.

Pouzdro svítidla je vyrobeno z technopolymeru a při správném zasazení do terénu je odolné proti přejetí motorovým vozidlem s celkovou hmotností až 6 000 kg, rychlostí 30 km/h. Právě odolnost byla jedním z rozhodujících parametrů. I pro případ, že by se některé z hrajících si dětí chtělo přesvědčit, co se stane, když se „na svítivé“ postaví. Krytí IP68 a napájení proudem s napětím 24 V umožňují používat svítidlo i jako ponorné. V tomto konkrétním případě použití byla zvolena svítidla verze TopLED Inox s kryty z korozivzdorné oceli a s bílými LED. Toto svítidlo má k dispozici také LED modré, žluté, červené a zelené barvy. Rovněž lze využít typ s ovlá-

Obr. 4. Fotografie dokumentující, že ani obyvatelé nejnižších podlaží nejsou obtěžováni nadměrnou intenzitou světla

centrální kužel s malou odrazností, zabránící oslnění. Může být buď černý, nebo barevný. Víc než barevné varianty bylo v popisovaném případě zajímavé rozložení svítivosti ve tvaru kužele s vrcholovým úhlem 15 stupňů. Díky tomu bylo možné zajistit spolehlivé osvětlení komunikace a vyloučit nepříjemné svícení do oken ložnic v přízemí, jak dokumentují fotografie. (Pozn.: Jako příslušenství jsou ke svítidlu

dací jednotkou RGB, která dovoluje měnit barvy. Kromě krytů z korozivzdorné oceli jsou na výběr i kryty měděné a hliníkové.

Stejná svítidla jsou použita jako orientační k nasvětlení vchodů do jednotlivých obytných bloků. V tomto případě architekti zvolili LYN 4 TopLED I/9 s LED červené barvy. Svítidla jsou uložena uprostřed nově položené zámkové dlažby, která nahradila původní nevhovující povrch.

Přístup do centrální části odpočinkového prostoru umožňují nově vybudované mlatové cestičky osvětlené sloupkovými svítidly **Compatta** firmy Goccia. Svítidlo se skládá ze dvou částí, sloup-

Obr. 5. Typické rozložení světla svítidel *Compatta* 5022 s kompaktní zářivkou 26 W

ku výšky 90 cm (výrobce dodává i sloupky s výškou 60 cm) a do něho vloženého svítidla, jehož světelný tok je orientován dolů k osvětlení cestiček (existuje i varianta s oboustranným vyzářováním). Plášť pouzdra je vyroben z extrudova-

Obr. 6. Kvalitní osvětlení umožňuje po setmění využívat prostory parku i těm nejmenším

ného hliníku a s ohledem na celkové barevné ladění prostoru byla použita svítidla s povrchovou úpravou barvami v odstínu grafit odolnými proti UV záření. Ve všech dvanácti svítidlech byly jako zdroje použity úsporné kompaktní zářivky typu DD/E 26W/830.

Závěr

Celý projekt revitalizace sídliště byl rozdělen do čtyř etap. Samotná úprava vnitrobloku byla cílem druhé etapy. V dalších fázích je v plánu ještě úprava širšího okolí a parkovacích míst. Celkový rozpočet předpokládá investice ve výši šestnáct milionů korun, které jsou zčásti kryty z evropských fondů. Tento projekt je typickým příkladem toho, že počáteční záměry investora se nemusí vždy sejít s potřebami uživatele, což může v konečném důsledku vést ke zbytečnému rozčarování na obou stranách. Naštěstí se díky správ-

ně zvolené formě komunikace a vstřícnosti všech zúčastněných stran podařilo najít vyhovující kompromis.

Architekti citlivě zvolili kombinaci materiálů, prostor osázeli nenáročnými rostlinami a vytvořili místo, které má na rozdíl od původního „holého placu“ atmosféru. Realizace osvětlení, zapadající do celkové koncepce, výsledek celého snažení jen dotváří a podtrhuje. Díky tomu, že se obyvatelé sídliště v ulici Orlická na výsledné podobě prostoru sami podíleli, je možné předpokládat, že udělané změny přijmou za své. Cílem investora, architektů i dodavatelů je, aby se nejen oni, ale i všichni kolemjdoucí cítili v nově upravených prostorách sídliště příjemně.

(Více na www.enika.cz)

Autoři architektonického řešení: Ing. arch. Miroslav Gebas a Ing. arch. Pavel Doležal
Fotodokumentace: Gebas atelier, Hradec Králové (www.gebasatelier.cz)
Noční foto: Václav Šourek

www.pragointerier.cz

**PORADNA
BYTOVÝCH
DESIGNÉRŮ**

**PRAGOINTERIER
NEW DESIGN**

24. MEZINÁRODNÍ VELETRH INTERIÉROVÉHO I KANCELÁŘSKÉHO NÁBYTKU, PODLAHOVIN, OSVĚTLENÍ, BYTOVÝCH DOPLŇKŮ, DESIGNU, REVITALIZACE A REKONSTRUKCE OBJEKTŮ

PRAGO OFFICE
PANELOVÝ DŮM A BYT

17. - 20. 2. 2011
Výstaviště Praha - Holešovice

Souběžně probíhá veletrh
PRAGOALARM / PRAGOSEC

**INCHEBA
EXPO PRAHA**